

HISTÒRIA DEL TABAC

El tabac a Andorra

Aquesta fitxa vol fer conscients els alumnes de la importància del tabac dins el desenvolupament econòmic andorrà i l'evolució del seu conreu, manufactura i comerç al llarg dels darrers segles.

Per tal de fer-ho, se'ls demanarà que endrecin cronològicament les etapes de la història del tabac a Andorra relacionant-les amb el segle en què van tenir lloc.

Objectius

- Conèixer les fases de la història del tabac a Andorra.
- Relacionar cada fase amb el seu moment històric.
- Copsar el concepte d'evolució històrica i les seves causes.

Guia de la fitxa

Presentació

Per introduir l'activitat es pot comentar la història del tabac a Andorra, així com la seva importància, ubicant-la en el temps de manera aproximada. Alguns conceptes a comentar són:

- **Importància del tabac a Andorra.** Durant els darrers segles el tabac ha estat una font important de riquesa per a Andorra. El seu conreu i manufactura han estat una de les principals activitats econòmiques del Principat i la riquesa generada al llarg dels anys s'ha vist reflectida en molts altres camps i en el nivell de vida en general.
- **Evolució del conreu.** Quan va començar a conrear-se el tabac a Andorra al segle XVII, aquesta activitat era molt marginal dins l'economia andorrana. Els pagesos en plantaven una mica per a l'autoabastiment i el comerç intern de la fulla dessecada. Al llarg del segle XVIII i fins el XIX aquest conreu va anar estenent-se fins a esdevenir el principal cultiu del Principat gràcies al mercat important que es va desenvolupar amb els països veïns.
- **Evolució de la manufactura.** L'evolució de la manufactura del tabac ha transcorregut paral·lela a l'increment de la demanda i les millores tècniques. Així, es passa d'una producció privada per a consum propi o venda directa a la manufactura artesana a les llars per vendre després el producte als propietaris de tallers, fins arribar a la creació de les primeres fàbriques i la tecnificació progressiva.
- **Evolució del comerç.** Tot i que els pagesos arrodonien ja al segle XVII els seus ingressos amb la venda de fulles de tabac, el seu comerç a Andorra s'ha basat tradicionalment en el contraban cap a Espanya i França. Aquest contraban es va iniciar al segle XVIII i va anar guanyant pes en els segles següents fins a esdevenir tota una institució. L'objecte de comerç va anar evolucionant en funció de les demandes del mercat. Així, es va iniciar amb la picadura i el rapè per passar després a les marques andorranes i, finalment, a les marques de tabac ros americà.

Desenvolupament de l'activitat

La fitxa planteja un exercici en el qual els alumnes hauran d'ubicar les diverses etapes històriques del conreu, manufactura i comerç del tabac per ordre cronològic. Aquestes etapes són:

	CONREU	MANUFACTURA	COMERÇ
Segle XVII	<i>Introducció del conreu</i>	<i>Privada</i>	<i>Venda de les fulles com a benefici extra pels pagesos</i>
Segle XVIII	<i>Augment del conreu</i>	<i>Artesana a les llars</i>	<i>Inici contraban Venda de picadura i rapè</i>
Segle XIX	<i>Conreu principal</i>	<i>Inici industrialització (tallers i petites fàbriques) Producció de marques autòctones</i>	<i>Increment contraban Venda de cigarretes de marques andorranes</i>
Segle XX	<i>Conreu modern</i>	<i>Industrialització (fàbriques modernes) Producció de marques americanes de tabac ros</i>	<i>Increment comerç degut a la II Guerra Mundial Comercialització de marques americanes</i>

La realització de la selecció es farà individualment, tot i que després es farà una posada en comú entre tota la classe per acordar quines són les respostes correctes.

En acabar l'activitat

Un cop finalitzada l'activitat, es proposen algunes qüestions per comentar amb els alumnes i aprofundir el tema. Són les següents:

- Per què creus que es feia contraban de tabac?
Les lleis monopolistes sobre el tabac de França i Espanya gravaven el tabac amb impostos elevats en aquests països. Això va obrir un mercat molt bo al tabac andorrà, que es produeix lliure d'impostos i per tant a un cost molt inferior.
- Quines són les principals diferències entre la manufactura del tabac al segle XVII i avui dia? Quins avenços tecnològics creus que van possibilitar els principals canvis?
La manufactura del tabac va experimentar una evolució paral·lela a la de molts processos de producció: per una banda es va concentrar, en reunir els treballadors en un sol centre de treball, i per l'altra es va mecanitzar amb la utilització de màquines que realitzaven de manera automàtica la majoria de les fases del procés. El principal avenç tecnològic va ser l'arribada de l'electricitat, que va permetre impulsar les màquines que s'utilitzaven.

Per anar més enllà

Altres propostes que es poden realitzar a la classe al voltant de la història del tabac a Andorra són:

- Buscar dades referents a aquests fets a Internet per tal de preparar la visita al Museu del Tabac.
- Fer una recerca sobre la diferència que hi ha entre el tabac "made in USA" i el tabac "blend of USA".